



Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Conclusio negativa statuitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

opusculum, continens viginti duo capita, habetur in fine tomi primi de gratia. Ex aliis verò, Guillelmus Estius, libro orationum Theologicarum, orat. 15. 16. & 17. & Basilius Pontius, Augustinianus, primarius Salmanticensis. Demum Catechismus Pii V. cujus verba infra referemus, dicit hanc esse omnium Ecclesiasticorum Scriptorum sententiam. Unde excessit Baronius, cum dixit aliam sententiam esse de fide, semperque receptam fuisse in Ecclesia.

§. I.

Conclusio negativa statuitur.

39. **D**ico igitur, aquam infulam calici consecrando, non converti in sanguinem Christi, nisi prius fuerit conversa in vinum.

Probatur primò authoritate Innocentii III. in cap. cum Martha, ubi ab Archiepiscopo Lugdunensi interrogatus, utrum aqua infula calici converteretur in sanguinem Christi: Relatis tribus sententiis, quarum prima dicebat, aquam illam converti in eam quæ manavit ex latere Christi; Secunda, quòd aqua cum vino transubstantiatur in sanguinem, cum in vinum transeat, mixta vino, licet Physici contrarium asserant, quiaquam à vino per artificium separari posse contendunt; Tertia verò dicebat, aquam nullo modo converti in sanguinem, sed manere in propria specie: Pontifex elegit secundam opinionem ut probabilior, dicens: *Verum inter opiniones predictas illa probabilior judicatur, quæ asserit aquam cum vino in sanguinem transmutari.* Ergo cum hæc sit secunda, & rationem asserat cur aqua in sanguinem Christi transubstantiatur, quia in vinum transit; existimavit Pontifex, probabilius esse aquam non transubstantiari in Christi sanguinem, nisi prius in vinum conversam.

40. Respondet Ægidius Coninck, secundam opinionem quam refert Pontifex, fuisse bimembrem; ita ut ex his qui tenebant aquam converti in sanguinem, aliqui assererent immediate converti, alii verò non nisi mediata, supposita prius ejus in vinum transmutatione: declarans verò Pontifex, quamam verior sit sententia, approbat (inquit) secundam quantum ad hoc quod in illa asseritur, aquam converti in sanguinem; unde non nisi quantum ad hoc reassumpsit Pontifex secundam opinionem, per hoc indicans se abstrahere an immediate vel mediata convertatur; imò ex hoc quod dicit, aquam cum vino in sanguinem transmutari, videtur magis inclinari in eam quæ censet aquam tempore consecrationis in propria specie existentem, converti immediate in sanguinem; si enim jam conversa esset in vinum, non aqua cum vino, sed solum vinum in sanguinem converteretur.

1. Sed contra: Falsum est secundam opinionem quam refert Pontifex fuisse bimembrem, quin imò particulam causalem, cum in vinum transeat, significatur secundam sententiam censere, id est aquam converti in sanguinem, quia prius convertitur in vinum; unde D. Thomas hic art. 8. referens secundam illam sententiam, sic habet: *Ideo sicut ipse (Innocentius) dicit, aliorum opinio probabilior est, qui dicunt aquam converti in vinum, & vinum in sanguinem.*

42. Addo quod ipse Pontifex clarè mentem suam expressit lib. 4. de altaris mysterio cap. 3. in his verbis: *Aqua transit in sanguinem, eadem scilicet ratione quòd aqua per admixtionem transit in vinum, & vinum per consecrationem in sanguinem; quis enim ambigat*

A *aquam in vinum transire, cum multo magis aqua infula funditur.* Nihil potest dici quod probandum hunc Pontificem stare pro sententia, & ad convincendum secundam sententiam quam in supra dicto rescripto tenet, & probabilior judicavit, non esse bimembrem, sed unicam, eamque asserere aquam converti in sanguinem; ex eo quod prius convertitur in vinum. Unde omnes Catechistæ de decretalem illam interpretati sunt, ita ut colliguntur. Ad id verò quod Ægidius adducit pro firmanda sua solutione, patebit ex solutione argumentorum.

Probatur secundò conclusio authoritate Catechismi Romani, qui in tractatu de Eucharistia cap. 4. hæc scribit: *Illud autem sacramentum non vertendum est, quemadmodum in sacra missa, quam vino adhiberi oportet, sic etiam modicam aquam addendam esse, nam Ecclesiasticorum scriptorum sententia & iudicio, aqua illa in vinum convertitur.* Quod nihil clarius & expressius in favorem nostræ sententiæ dici potest.

Probatur tertio ex Florentino in decreto unionis Armenorum, in quo jubet Pontifex modicissimam aquam ante calicis oblationem esse vino admiscendam; ad quam rem sententiam aqua esse vino admiscendam: At ostendit Armenos, qui hanc caeremoniam non servabant, & corrigi quod Concilium Triburien. provinciale cap. 19. statuerat, nempe tertiam partem aquæ esse vino admiscendam: At ostendit ex causa moveri potuit ad hoc, nisi qui censu- mabat, aquam non prius in sanguinem, quam in vinum converti, tubiadeque præceptum modicissimam esse admiscendam, ut facilius posset ante consecrationem in vinum converti: In hoc censet Concilium, aquam infulam calici consecrando, non converti in sanguinem Christi, nisi prius fuerit conversa in vinum. Minor probatur.

Non enim moveri potuit Concilium ad præcipiendum modicissimam aquam vino consecrando admisceri, & corrigendum decretum Concilii Triburien. nisi vel quia tertia pars aquæ quam Concilium illud esse vino consecrando admiscendam statuerat, destitueret potum salutem; vel quia factio Christi conformis est modicissimam quam tertiam partem aquæ vino miscere; vel denique quia hoc magis convenit mysticæ significationi, tum aquæ ex latere Christi profluentis, tum unionis populi fidelis cum Christo: Sed nullà ex his rationibus ad hoc moveri potuit Concilium: Non quidem prima, cum adhuc tertia parte aquæ vino admixta, magis potus utilis vini, ut Adversarii non negant, alioquin decretum Triburien. intellegendum continisset errorem, nullumque qui seculum decreto conformasset, consecrasset. Nec secunda, cum potius in sententia Adversarii concilio Christi conformis sit tertium partem aquæ miscere; eò quod (ut ipsi ajunt) Christus non potu usus est, quæli solebant Judæi, qui non potum aquæ vino miscabant, imò potum potenti ac generoso, quale ea regio fert. Neque tertia, nam ad significationem mysticam aquæ ex latere Christi profluentis convenit modicissimam partem aquæ miscere, non modicam, unā cum sanguine ex latere Christi profluentis colligitur ex illo Joan. 19. *Continuavit colligere ex illo Joan. 19. Continuat colligere*

E *guis & aqua, & qui vidit, resimantem potum corporeo visu aquam à sanguine differens.* Similiter mystica significatio unionis populi fidelis

41. fidelis cum Christo æquè benè potest per notabilem ac per modicissimam aquam exprimi; modò ad denotandam majorem Christi sanguinis virtutem, vinum excedat aquam, quia major est (inquit Triburiense citatum) *majestas sanguinis Christi, quam fragilitas populi*. Restat igitur, ut finis Florentini propter quem Triburiense correxit, fuerit, quia judicavit aquam prius convertendam esse in vinum, quam in sanguinem.

42. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Si aqua non prius in vinum conversa fieret sanguis Christi, sequeretur quod in æquali, imò & in majori quantitate vino admixta, converteretur in Christi sanguinem: Sed hoc dici nequit, ad quid enim deserviret tanta cura Ecclesiæ præcipientis sacerdotibus modicissimam aquam vino consecrando admiscere, si æquè bene potest converteri in sanguinem Christi aqua, etiam si non sit modicissima, sed in æquali vel majori quantitate ac vinum, dummodo illud non corrumpat, sicut defacto non corrumpit, quando vinum est potens & generosum; quia vinum fortius est ad resistendum aquæ, quam è converso; unde ut vincatur ejus resistentia, maxima pars aquæ requiritur: Ergo &c.

43. Respondet Egidius, negando sequelam, quia (inquit) ut aqua sit consecrabilis, debet ita à majori quantitate vini absorberi, ut appareat conversa in vinum, licet de facto in vinum non sit conversa. Sed quero ab eo, unde habeat quod licet non sit necessarium aquam converti in vinum, ipsa tamen apparere debeat conversa, ut possit consecrari? Deinde, Apparentia conversionis rosæ calicis liquoris vino admixti, non facit quod ille liquor remanens in propria substantia sit consecrabilis: Ergo neque apparentia conversionis aquæ in vinum, efficit quod aqua in sua substantia remanens possit consecrari.

44. Dices cum Egidio, disparē esse rationem, cum aqua rosæ vino admixta, non sit materia hujus sacramenti, bene tamen aqua naturalis.

Sed contra primò, Scriptura, Concilia, & SS. Patres asserunt materiam hujus sacramenti esse genimen vitis, vinum de vite &c. Ergo temerarium videretur asserere aquam naturalem vino admixtam, ad materiam & integritatem hujus sacramenti pertinere.

Neque valet si dicas, Scripturam, Concilia, & SS. Patres, nomine vini quod dicunt esse materiam hujus sacramenti, intelligere vinum cui modicissima aqua infunditur, cum tale vinum sit potus usualis. Non valet (inquam) tum quia verba Scripturæ, Conciliorum, & Patrum, propriè accipi debent, maximè cum de institutione vel materia alienius sacramenti sit sermo; sic enim nomen panis, quod frequenter usurpatur in Scriptura pro quocumque cibo, debet propriè accipi pro substantia quæ conficitur ex tritico, quando dicitur materiam hujus sacramenti esse panem: Sed vox illa vinum, non significat propriè nisi liquorem ex uvis expressum: Ergo solus ille liquor potest dici materia hujus sacramenti. Tum etiam quia vinum quod est potus usualis, est vinum limphatum, seu mixta aqua dilutum: Ergo si nomine vini intelligi debeat vinum prout est potus usualis hominum, quando à Scriptura, Conciliis, & SS. Patribus dicitur materia hujus sacramenti, sequitur non solum vinum cui modicissima aqua infunditur, sed etiam vinum limphatum, & mixta aqua dilutum, esse hujus sacramenti materiam, quod est erroneum, &

Tom. V.

A decreto Eugenii repugnans, cum in eo dicatur materiam hujus sacramenti esse vinum de vite, cui ante consecrationem modicissima aqua admisceri debet.

Contra secundò, illud solum est materia Eucharistiæ, quod à Christo institutum est pro illius materia: Sed aqua, etiam ut vino mixta, non est instituta à Christo ut materia Eucharistiæ, quia aqua non miscetur vino nisi tantum ex præcepto Ecclesiæ, ut patet ex verbis Tridentini articulo præcedenti relatis, & communiter doceat Theologi contra Armacanum: Ergo aqua, etiam ut mixta vino, hujus sacramenti materia dici nequit.

B Dices, Ecclesiæ non instituisse illam aquam mixtam pro materia sacramenti, sed Christum instituisse ut id quod Ecclesiæ misceret, esset materia consecrationis.

Sed contra est, quia in designandis materiis sacramentorum, Christus nihil Ecclesiæ commisit, sed solum circa usum & administrationem illorum, ut constat ex Tridentino sess. 21. in principio. Sed materia maximè pertinet ad substantiam sacramentorum: Ergo illius designatio non est commissæ Ecclesiæ, nec voluntati Ecclesiæ relictum est, quod si præciperet miscere aquam, esset materia, si non præciperet, non esset; alias simili modo posset dici, quod si oleo misceretur alius liquor pro Extrema Unctione, etiam talis liquor redderetur materia hujus sacramenti, quia sic instituit Christus. Vel sal, quatenus aqua Baptismi, ex ordinatione Ecclesiæ miscetur, materia Baptismi dici poterit.

Neque obstat si dicas, quod Christus designavit pro materia matrimonii illum contractum quem Ecclesiæ validum esse decreverit: Ergo etiam potuit designare pro materia calicis illud quod Ecclesiæ præceperit & ordinaverit calici infundi. Hoc enim exemplum nullo modo quadrat, quia Christus designavit pro materia matrimonii contractum aliis validum secundum naturam & leges talis contractus; unde conditio adjecta per Ecclesiæ, ut contractus sit validus, non mutat materiam, neque facit ut id quod non est contractus sit materia sacramenti, sed solum ponitur illa conditio ad producendum in rerum natura verum & validum contractum secundum approbationem legalem: aqua autem non infunditur vino, ad hoc ut vinum reddatur verum ac proprium vinum, sed solum propter significationem mysticam; ideoque si non convertatur in vinum, non potest ab Ecclesiæ fieri materia sacramenti Eucharistiæ, ut rectè discit Joannes à S. Thoma hic art. 3.

Ex his facile deduci potest ratio præcipua & fundamentalis nostræ sententiæ: Illud enim solum convertitur immediatè in sanguinem Christi, quod est materia consecrationis calicis: Sed solum vinum est hujusmodi: Ergo solum vinum immediatè convertitur in sanguinem Christi; subindeque aqua infusa calici, non convertitur in sanguinem Christi, nisi fuerit conversa in vinum. major est evidens, ideo enim aliquid dicitur materia consecrationis, quia ejus substantia per verba consecrationis immediatè transit in substantiam corporis aut sanguinis Christi. Minor verò patet ex jam dictis, ostendimus enim ex Conciliis & SS. Patribus solum vinum esse materiam Eucharistiæ, non verò aquam etiam ut ei admixtam, nisi prius fuerit conversa in vinum.

Nec valet quod ait Egidius, Concilia, & SS.

ff 2

Patres

Patres, dum ajunt solum vinum esse materiam consecrationis calicis, loqui de materia necessaria: aquam verò infusam calici, non esse materiam necessariam, sed liberam, & ex præcepto & ordinatione Ecclesiæ alteri adjunctam. Nam ut suprà dicebamus, materia cujuslibet sacramenti, sive sit necessaria, sive libera, à Christo fuit instituta; non verò ab Ecclesia, quæ non habet potestatem, nisi ad instituenda sacramentalia: admixtio verò aquæ vino consecrando, non est de institutione Christi, sed solum de præcepto Ecclesiæ. Adde quod distinctio materia necessaria & libera, solum admittitur à Theologis in sacramento poenitentiae, in quo peccata venialia dicuntur materia libera; quia non debent necessariò aperiri in confessione, ut subsistat sacramentum poenitentiae, illa tamen sola sufficere potest, quando non adest alia.

53. Denique suaderi potest conclusio, ex absurdo & inconvenienti quod sequitur ex adversa sententia, nimirum quòd possit sanguis sub solis speciebus aquæ à vino separatis remanere: Sed hoc videtur absurdum, & Tridentini doctrinæ repugnans, ut patebit ex infrà dicendis: Ergo, &c. Sequela Majoris, etsi ab Adversariis negetur, videtur tamen manifesta, potestque probari, quia juxta Adversariorum sententiam, per hoc quòd aqua admiscetur vino, non convertitur in ejus substantiam, sed remanet in propria specie, toto tempore antecedente consecrationem, cujus evidens indicium esse putant, quòd per artem potest hujusmodi aqua à vino separari: quod si sit verum, fatendum necessariò est, species aquæ post consecrationem esse à speciebus vini separabiles, cum ipsa substantia aquæ non sit separabilis à substantia vini, nisi ex eo quòd accidentia utriusque substantiæ sunt ab invicem separabilia. Quòd ergo hæc supposita separatione, sanguis Christi esset sub speciebus aquæ, sic ostenditur. Vel illa species sic separata, continerent aliquam substantiam modo sacramentali, vel alicui substantiæ inhererent, vel subsisterent sine ulla substantia, nulli inherendo, & nullam continendo: neque enim est alius modus excogitabilis quo species illæ possent se habere. Tertium horum est prorsus absurdum & inauditum: si autem dicatur primum, habetur intentum, quia non possunt aliam substantiam modo sacramentali continere, nisi eam in quam fuerunt substantialiter transmutata, scilicet sanguinem Christi. Secundum verò non potest sustineri, quia nulla talis substantia potest rationaliter excogitari, cui species illæ inhaerant. Quæ enim? Non illa eadem numero quæ erat antecohsecrationem, quia contradictionem implicat, quòd idem numero viribus natura reprodudatur, maxime per solam separationem quæ contingit in proposito. Non etiam substantia ejusdem speciei, quia nulla potest assignari causa, nulla actio talis substantiæ productiva; sola enim separatio non habet hanc vim; imò nunquam contingit aliquam substantiam succedere in locum alterius ejusdem speciei. Non denique substantia diversæ speciei, quia facta illa separatione remanent accidentia aquæ, quæ tamen non possunt naturaliter esse cum substantia distinctæ speciei.

54. Confirmatur: Species continentes corpus aut sanguinem Christi, tandiu alterum ex illis continent, quandiu substantia conversà sub illis manserit, ut expresse docet Tridentinum sess.

A 13. can. 3. Sed per solam separationem aquæ à vino, non destrueretur substantia aquæ: Ergo species aquæ continent sanguinem Christi, in congruentur cum speciebus vini, eundem enim continebunt, facta separatione à speciebus vini.

Hæc argumenta adeò manifeste lunt, & tam evidenter probant sequelam Majoris principis, ut Egidius Coninck, qui illam negaverat, respondens ad auctoritatem illam Tridentinam, aliud latius se verat, neque Minorcm, alio rens probabiliter sustineri posse sanguinem Christi remansurum sub speciebus aquæ separatis.

Verùm Minor illa probatur primo ex I. dno citato, dicente post consecrationem manere duntaxat species panis & vini, & sub illa corpus & sanguinem Christi: Ergo non remanent species aquæ sub quibus continetur sanguis Christi.

Secundò, Si sub speciebus aquæ separatis contineretur sanguis Christi, sequeretur solam species aquæ posse consecrari, quod est hæresim. Sequela probatur: Quidquid est capax terminum actionis, est etiam capax denominationis ab illa actione: Sed consecratio se habet ad sanguinem Christi, sicut actio & effectus suum terminum: Ergo illud quod sortum à vino est capax continendi sanguinem Christi, potest etiam separatim à vino consecrari.

C Tertio, Si sub speciebus aquæ separatim sanguis Christi contineretur, aqua, seu species aquæ, pertinerent ad essentiam hujus sacramenti, subindeque admixtio aquæ esset de necessitate sacramenti, & non tantum ex institutione & præcepto Ecclesiæ: Sed hoc dici nequit: Ergo, &c. Minor patet ex dictis contra Armacum articulo præcedenti, sequela verò Majoris probatur. Illud pertinet ad essentiam hujus sacramenti, cui convenit significatio sacramentalis. Sed si sub speciebus aquæ separatim sanguis Christi contineretur, illis significatio sacramentalis competeret: Ergo tales species ad essentiam hujus sacramenti pertinerent. Major patet, Minor probatur. Ideò species vini significantur tantum ad modum spiritualis potus animam exaltantis, quia sanguinem Christi realiter continent. Ergo si sub speciebus aquæ separatis, sanguis Christi continetur, illis pariter significatio sacramentalis conveniet.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Objectiones primò: SS. Patres communiter & indistinctè docent aquam & vinum coconsecrari, & consecratione in sanguinem Christi converti. Sed hoc esset falsum, si aqua non converteretur in sanguinem Christi, nisi prius esset conversa in vinum: Ergo dicendum est, aquam infusam calici, immediatè in sanguinem Christi converti. Minor videtur manifesta, quod enim non est tempore consecrationis, non potest dici consecrari, aut in sanguinem converti: Sed si aqua debeat prius mutari in vinum, non erit tempore consecrationis: Ergo falsum erit dicere quòd aqua consecratur, & consecratione in sanguinem Christi convertatur. Major verò ex vi SS. Patrum testimonii declaratur: Ambrosius enim lib. 4. de sacram. hæc scribit: *Patet aqua in calicem mittitur, sed sit sanguis consecratione verbi celestis.* Et cap. 3. *Aut verba Christi calix est vini & aqua plenus: non verba Christi fuerint, ibi sanguis efficitur.* Damascenus lib. 1. c. 1. c. 1. c. 1.